

ZARZĄDZENIE MINISTRÓW ROLNICTWA I FINANSÓW

z dnia 21 października 1953 r.

w sprawie ustalenia zadań i obowiązków wydziałów rolnictwa i leśnictwa prezydiów rad narodowych, Banku Rolnego i Narodowego Banku Polskiego w zakresie gospodarki finansowej spółdzielni produkcyjnych.

Na podstawie uchwały nr 502 Prezydium Rządu z dnia 1 lipca 1953 r. w sprawie przejęcia niektórych agend Banku Rolnego przez Narodowy Bank Polski i prezydia rad narodowych oraz uchwały nr 105 Prezydium Rządu z dnia 1 marca 1952 r. w sprawie gospodarki finansowej spółdzielni produkcyjnych (Monitor Polski Nr A-23, poz. 298) zarządza się, co następuje:

§ 1. Prezydia wojewódzkich i powiatowych rad narodowych w porozumieniu z oddziałami okręgowymi i pełnomocnikami Banku Rolnego oraz oddziałami Narodowego Banku Polskiego ustalą szczegółowe zasady współdziałania w odniesieniu do spraw finansowych spółdzielni produkcyjnych w zakresie ustalonym instrukcją stanowiącą załącznik do zarządzenia.

§ 2. Przy ustaleniu zadań i obowiązków w zakresie gospodarki finansowej spółdzielni produkcyjnych wydziały rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych i wojewódzkich rad narodowych, Bank Rolny i Narodowy Bank Polski powinny stosować instrukcję stanowiącą załącznik do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa: *J. Dąb-Kociol*
Minister Finansów: *w z. W. Trąmpczyński*

Załącznik do zarządzenia Ministrów
Rolnictwa i Finansów z dnia 21 paź-
dziernika 1953 r. (poz. 1385).

INSTRUKCJA W SPRAWIE USTALENIA ZADAŃ I OBOWIĄZKÓW WYDZIAŁÓW ROLNICTWA I LEŚNICTWA PREZYDIÓW RAD NARODOWYCH, BANKU ROLNEGO I NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO W ZAKRESIE GOSPODARKI FINANSOWEJ SPÓŁDZIELNI PRODUKCYJNYCH

§ 1. Instrukcja ma na celu zapewnienie właściwej pracy i jej koordynacji na szczeblu wojewódzkim i powiatowym w zakresie gospodarki finansowej spółdzielni produkcyjnych, jednolitego oddziaływania na spółdzielnie produkcyjne oraz ustalenia zakresu odpowiedzialności za właściwą organizację gospodarki finansowej w spółdzielniach produkcyjnych.

§ 2. Do wydziałów rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych rad narodowych w zakresie gospodarki finansowej spółdzielni produkcyjnych należy:

- 1) udzielanie spółdzielniom produkcyjnym wskazówek, pomocy i instruktażu w opracowywaniu i realizacji planów gospodarczo-finansowych oraz w organizowaniu i usprawnianiu gospodarki finansowej i rachunkowości spółdzielni;
- 2) rozpatrywanie planów produkcyjnych i finansowych spółdzielni pod względem ich realności, wzajemnego powiązania i możliwości wykonania;
- 3) rozpatrywanie planów inwestycyjnych (łącznie z planami pokrycia finansowego i preliminarzem wpływów i wydatków inwestycyjnych) spółdzielni przy uwzględnieniu zadań produkcyjnych powiatu i powiązaniu tych planów z limitem środków materiałowych i pieniężnych określonych w państwowym planie inwestycyjnym dla spółdzielni produkcyjnych danego terenu oraz przedstawianie tych planów do akceptacji prezydium powiatowej rady narodowej;
- 4) nadzorowanie działalności inwestycyjnej w spółdzielniach produkcyjnych, pomaganie im w wyszukiwaniu i wskazywaniu źródeł zaopatrzenia, śledzenie wykonawstwa inwestycji pod względem zgodności z planem, powodowanie dokonywania aktualizacji planów inwestycji i planów pokrycia finansowego, uzgadnianie limitów inwestycyjnych z Bankiem Rolnym i współudział z tym bankiem w polityce gospodarowania limitami inwestycyjnymi dla swego terenu, śledzenie odchyłań wykonawstwa finansowego inwestycji od wykonawstwa rzeczowego i powodowanie usuwania zaniedbań w tym zakresie, śledzenie wespół z Bankiem sprawności i terminowości przebiegu inwestycyjnych rozliczeń finansowych poszczególnych spółdzielni;
- 5) ścisła współpraca z bankami w zakresie ich zadań określonych w §§ 3 i 4;
- 6) czuwanie nad przestrzeganiem przez spółdzielnie zasad dyscypliny finansowej, nad prawidłowym zużyciem środków pieniężnych własnych i obcych oraz nad prawidłowością i terminowością rozliczeń;
- 7) rozpatrywanie rocznego podziału dochodów spółdzielni produkcyjnych, z uwzględnieniem zabezpieczenia przez spółdzielnie wykonania podstawowych obowiązków wobec państwa, spłaty wszystkich zaległych i bieżących zobowiązań spółdzielni, wydzielenia środków na fundusze zgodnie ze statutem oraz przedstawianie odpowiednich wniosków prezydium powiatowej rady narodowej;
- 8) wnikliwe, analityczne rozpatrywanie i opiniowanie wniosków spółdzielni produkcyjnych, kierowanych do Narodowego Banku Polskiego i Banku Rolnego, o udzielenie kredytów i sprolongowanie terminu ich spłat, z tym że wnioski o kredyt na zaliczkowanie członków za pracę oraz na inne cele gospodarcze (kredyt uzupełniający pogotowie kasowe) wymagają akceptacji prezydium powiatowej rady narodowej;
- 9) czuwanie nad przestrzeganiem interesów spółdzielni produkcyjnych w ich współpracy:
  - a) z instytucjami i jednostkami gospodarki uspołecznionej w zakresie: robót, usług, dostaw i zbytu oraz ubezpieczeń, a w szczególności:
    - z państwowymi ośrodkami maszynowymi w zakresie zawierania umów, wykonywania robót i usług w spółdzielniach w terminach określonych umowami oraz przeprowadzania rozliczeń za roboty i usługi,
    - z Państwowym Zakładem Ubezpieczeń — w zakresie przeprowadzania ubezpieczeń w spółdzielniach, opłacania przez spółdzielnie składek, likwidacji szkód i wypłacania odszkodowań na rzecz spółdzielni,
    - z innymi instytucjami, jak powiatowe związki gminnych spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłopska”, budowlane przedsiębiorstwa powiatowe, Państwowa Centrala Drzewna itp. w zakresie zaopatrzenia, zbytu i usług oraz rozliczeń finansowych;
  - b) z pełnomocnikiem Ministerstwa Skupu w zakresie:
    - właściwego, zgodnego z przepisami i słusznego dla poszczególnych spółdzielni wyznaczenia wysokości obowiązkowych dostaw zboża, ziemniaków, żywca i mleka,
    - terminowego wywiązywania się przez spółdzielnie z dostaw obowiązkowych oraz dostaw z tytułu należności państwowych ośrodków maszynowych w naturze;
- 10) czuwanie nad przestrzeganiem prawidłowości zawieranych przez spółdzielnie produkcyjne umów i nad właściwym obustronnym ich wykonaniem (np. umowy kontraktacyjne, umowy z przedsiębiorstwami budowlanymi itp.);
- 11) terminowe i systematyczne rozpatrywanie wniosków bieżących oraz okresowych sprawozdań banków w zakresie działalności finansowej i stanu finansowego spółdzielni, usuwanie zaniedbań i błędów spółdzielni sygnalizowanych przez banki;
- 12) wysuwanie i przedstawianie prezydium powiatowej rady wniosków zmierzających do zapewnienia prowadzenia właściwej gospodarki w spółdzielniach, ich umocnienia gospodarczego i organizacyjnego;
- 13) powiadamianie prezydiów rad narodowych i władz nadrzędnych o typowych zjawiskach nieprzestrzegania zasad gospodarki finansowej przez spółdzielnie produkcyjne oraz zwracania szczególnej uwagi na to, czy istniejące przepisy finansowe dopomagają w gospodarczym i organizacyjnym umocnieniu spółdzielni.

§ 3. Do Banku Rolnego należy:

- 1) finansowanie i kontrola inwestycji spółdzielni produkcyjnych w oparciu o zatwierdzone roczne plany gospodarcze:
  - a) ze środków własnego funduszu inwestycyjnego i społecznego spółdzielni produkcyjnych,
  - b) ze środków pomocy państwa;
- 2) czuwanie nad właściwym i terminowym odprowadzaniem przez spółdzielnie na odpowiednie rachunki w Banku Rolnym środków funduszy inwestycyjnego i społecznego oraz kontrola prawidłowego ich wykorzystania;
- 3) kontrola realizacji inwestycji w spółdzielniach produkcyjnych w zakresie:
  - a) właściwego wykorzystania środków finansowych zgodnie z rocznym planem gospodarczym,
  - b) ujawniania odchyłań wykonawstwa od planu,
  - c) ujawniania zaległości w rozliczeniach finansowych z tytułu wykonanych inwestycji;
- 4) czuwanie nad przenoszeniem środków pieniężnych dotyczących środków inwestycyjnych spółdzielni produkcyjnych (odpisów statutowych na fundusz inwestycyjny i społeczny oraz sum uzyskanych ze sprzedaży majątku trwałego i z odszkodowań ubezpieczeniowych za straty w majątku trwałym) z ich rachunku rozliczeniowego w Narodowym Banku Polskim na rachunki funduszy inwestycyjnego i społecznego w Banku Rolnym;
- 5) dokonywanie retundacji i przebiegowań środków pieniężnych wydatkowanych przez spółdzielnie na inwestycje objęte rocznym planem gospodarczym spółdzielni z rachunku rozliczeniowego spółdzielni w Narodowym Banku Polskim;
- 6) współudział z wydziałami rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych rad narodowych w urealnieniu planów inwestycyjnych i dokonywaniu aktualizacji planów pokrycia finansowego inwestycji spółdzielni produkcyjnych;
- 7) opiniowanie dla prezydium powiatowej rady narodowej projektów planów pokrycia finansowego inwestycji spółdzielni produkcyjnych;
- 8) udzielanie spółdzielniom produkcyjnym długoterminowego kredytu na nakłady produkcyjne (na nawozy sztuczne, na nasiona upraw długoletnich i na likwidację odłogów) na podstawie zaopiniowanych przez prezydium powiatowej rady narodowej wniosków spółdzielni, sporządzonych w oparciu o zatwierdzone roczne plany gospodarcze;
- 9) czuwanie nad tym, ażeby spółdzielnie przy sporządzaniu preliminarzy wpływów i wydatków rezerwowały z funduszu inwestycyjnego odpowiednią sumę na spłatę rat i odsetek kredytów inwestycyjnych, rat na meliorację i elektryfikację oraz na opłacanie innych zaległych zobowiązań;
- 10) czuwanie nad terminowym przeprowadzaniem rozliczeń spółdzielni produkcyjnych z państwowymi ośrodkami maszynowymi w zakresie wykonanych przez te ośrodki w spółdzielniach robót objętych planem inwestycyjnym spółdzielni (likwidacja odłogów, prace przy kulturach specjalnych, melioracje oraz transport materiałów przeznaczonych na inwestycje);
- 11) czuwanie nad terminowym dokonywaniem przez spółdzielnie spłat rat i odsetek kredytów inwestycyjnych, długoterminowych na nakłady produkcyjne oraz skonwertowanych i przypominanie spółdzielniom o zapadających terminach i wysokości spłat;
- 12) stawianie wniosków, uzgodnionych z prezydium powiatowej rady narodowej, do Narodowego Banku Polskiego w zakresie spłat kredytów skonwertowanych i długoterminowych na nakłady produkcyjne;
- 13) czuwanie nad tym, aby kredyty antycypacyjne udzielane spółdzielniom znalazły pokrycie w środkach planu inwestycyjnego spółdzielni;
- 14) udzielanie zgodnie z obowiązującymi przepisami prolongat:
  - a) rat i odsetek kredytów inwestycyjnych,
  - b) rat kredytów długoterminowych na nakłady produkcyjne,
  - c) rat kredytów skonwertowanych;
- 15) przesyłanie spółdzielniom produkcyjnym wykazów kredytów, rat i odsetek oraz innych zobowiązań celem prawidłowego sporządzenia zamknięć rocznych i preliminarzy finansowych w części inwestycyjnej;
- 16) oddziaływanie na władze spółdzielni, aby przestrzegały postanowień statutu, uchwał ogólnego zebrania członków i obowiązujących przepisów finansowych w zakresie terminowości pokrywania zobowiązań, celowego wykorzystania środków finansowych itp.;
- 17) współdziałanie ze spółdzielniami w ujawnianiu i ściąganiu ich należności;
- 18) informowanie, przynajmniej dwa razy do roku, ogólnego zebrania członków spółdzielni — w formie sprawozdań pisemnych — o udzielonej pomocy finansowej, o przypadkach naruszenia przez władze spółdzielni zasad prawidłowej gospodarki finansowej oraz wysuwanie wniosków zmierzających do ulepszenia tej gospodarki;
- 19) wpływanie w kierunku usuwania zaniechań i nieprawidłowości finansowych w spółdzielniach w drodze interwencji w spółdzielniach i prezydium powiatowej rady narodowej;
- 20) udział z głosem doradczym w posiedzeniach wydziałów rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych rad narodowych przy rozpatrywaniu projektów podziału dochodu i preliminarzy finansowych spółdzielni produkcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem przewidywanego wydzielenia środków na fundusze inwestycyjny i społeczny;
- 21) przedkładanie prezydium powiatowej rady narodowej raz na kwartał sprawozdań o stanie spraw finansowych w spółdzielniach, o udzielonej pomocy spółdzielniom oraz bieżące informowanie prezydiów powiatowych rad narodowych o niedociągnięciach w spółdzielniach w zakresie spraw finansowych;
- 22) współudział w szkoleniu fachowym księgowych, przewodniczących i członków komisji rewizyjnej spółdzielni, organizowanym przez wydziały rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych rad narodowych.

§ 4. Do Narodowego Banku Polskiego należy:

- 1) prowadzenie rachunków rozliczeniowych spółdzielni produkcyjnych, a w związku z tym:
  - a) kontrola przestrzegania przez spółdzielnie zasad obrotu bezgotówkowego w zakresie obowiązującym spółdzielnie produkcyjne,
  - b) ułatwianie spółdzielniom uzupełniania pogotowia kasowego i odprowadzania nadwyżek tego pogotowia przez zastosowanie rachunków zastępczych w gminnych kasach spółdzielczych,
  - c) czuwanie nad przestrzeganiem przez spółdzielnie zasad rozgraniczania gospodarki środków obrotowych od inwestycyjnych i współdziałanie w tym zakresie z Bankiem Rolnym.

- 2) kontrolowanie prawidłowości rozliczeń spółdzielni produkcyjnych zgodnie z obowiązującymi je przepisami, a w szczególności:
- a) kontrolowanie rozliczeń spółdzielni z tytułu ich należności i zobowiązań dotyczących środków obrotowych,
  - b) czuwanie i wpływanie na spółdzielnie w kierunku dokonywania przez nie rozliczeń z tytułu zobowiązań wobec państwowych ośrodków maszynowych oraz współpraca w tym zakresie z prezydium powiatowej rady narodowej,
  - c) wpływanie na spółdzielnie w kierunku regulowania przez nie zobowiązań z tytułu podatków, składek ubezpieczeniowych i innych zobowiązań, zamieszczonych w wykazach składanych przez odpowiednie instytucje i urzędy,
  - d) czuwanie nad refundacją środków obrotowych zaangażowanych przez spółdzielnie w inwestycjach z właściwych środków finansowych spółdzielni w Banku Rolnym oraz dopilnowanie terminowości spłat kredytów obrotowych, udzielonych przez Narodowy Bank Polski jak i Bank Rolny,
  - e) realizowanie na podstawie uchwały ogólnego zebrania członków zatwierdzającej podział dochodu rozliczeń pieniężnych, wynikających z tego podziału;
- 3) czuwanie i wpływanie na spółdzielnie produkcyjne w kierunku terminowego odprowadzania przez nie środków na odpowiednie rachunki funduszy inwestycyjnego i społecznego w Banku Rolnym;
- 4) udzielanie kredytów obrotowych spółdzielniom produkcyjnym na realizację zadań gospodarczych objętych rocznym planem gospodarczym na wniosek spółdzielni, zaopiniowany przez prezydium powiatowej rady narodowej; w związku z tym Narodowy Bank Polski:
- a) kontroluje celowość zapotrzebowania spółdzielni na środki kredytowe i zużycie ich w produkcji,
  - b) kontroluje zabezpieczenie przez spółdzielnie spłaty kredytów,
  - c) dopilnowuje terminowości spłat kredytów i zawiadamia spółdzielnie na miesiąc przed terminem płatności o dacie i wysokości spłat kredytu;
- 5) udzielanie pomocy spółdzielniom przy rocznych zamknięciach bilansowych w formie uzgodnienia poszczególnych rachunków bankowych i przedstawienia spółdzielniom wykazów płatności kredytów;
- 6) wpływanie na usuwanie zaniedbań i nieprawidłowości finansowych w spółdzielniach w drodze bezpośrednich interwencji w spółdzielniach i prezydiach rad narodowych oraz informowanie prezydiów powiatowych rad narodowych raz na kwartał o sumie udzielonych i spłaconych przez spółdzielnie kredytów i zaległych zobowiązań spółdzielni przez przesyłanie do prezydiów powiatowych rad narodowych odpowiednich wykazów opracowanych na podstawie odpowiednich zarządzeń.
- § 5. W sprawach określonych w §§ 3 i 4 niniejszej instrukcji Bank Rolny i Narodowy Bank Polski wydadzą szczegółowe wytyczne regulujące wzajemną współpracę oraz zakres czynności jednostek podległych.